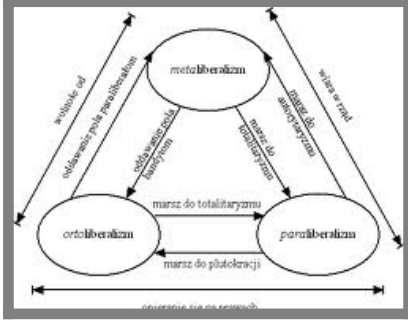

Toplumsal Yaşamı Düzenlemede Birey mi, Yoksa Devlet mi Esastır?

İçeriği Yazar: [Mehmet ÇAĞIRICI](#) [1] Zaman: Per, 24/05/2012 - 13:18

Yazar: Mehmet ÇAĞIRICI

Yazının Yazıldığı Tarih: 24.05.2012

Dünyada ve ülkemiz Türkiye'de son 30 yıldır toplumun siyasi, ideolojik ve ekonomik yaşamında güçlü bir liberalizm kasırgası esiyor. Ekonomide bireysel özgürlük alanını genişletmek için yıllarca halkın tasarruf ve emeği ile yapılmış olan kamusal işletmeler birer birer özelleştiriliyorlar.

Hatta AKP iktidarında 2B denen yasa ile Orman vasfını yitirmiş araziler, "MÜTEKABİLİYET" koşulu aranmaksızın ülke içinde inşa edilmiş konutlar, geniş vatan toprakları yabancılar dâhil herkese devlet tarafından satışa çıkarılıyor. Onlarca yıldır işçi sınıfının ve sendikalarının büyük mücadelelerle kazanmış oldukları sosyal haklar da bu süreçte birer birer yok ediliyorlar. Siyasi tartışmalara, en son yeni anayasa tartışmasına **liberalizm** kendi **damgasını vuruyor!**

Liberalizm Avrupa'da ve Kuzey Amerika'da 19.yy ait bir ideolojik akım olduğu için 20. ve 21. yy. Liberalizmine **Neoliberalizm** deniyor. Yani liberalizmin yenilenmiş versiyonu! Neoliberalim 1970 yılların sonunda ABD emperyalizminin devlet Başkanı Ronald Reagan ve İngiliz emperyalizminin zamanının Başbakanı olan demir leydi si Margaret Thatcher'in öncülüğünde, o zamana kadar emperyalist-kapitalist sistemde egemen olan **Keynesçi** ekonomik rejimin yerine geçirilmesi için dünyaya yayılmıştır. Türkiye; neoliberal ilkeler temelinde geliştirilen **24 Ocak kararlarını** uygulamak üzere, NATO üzerinden emperyalizmin kontrolündeki TSK generallerinin gerçekleştirdiği 12 Eylül 1980 askeri **faşist darbesiyle** neoliberal ekonomik rejime geçmiştir.

Mehmet ÇAĞIRICI

iletisim@politikadergisi.com [2]

Liberalizmde **bireysel çıkarlar** kamusal, toplumsal çıkarlar karşısında **önceliklidir**. Liberalizm **teorik** olarak toplumda her bireye **özgürlük** talep ve vaat eden bir ideolojidir. Ancak kapitalist toplumda finans, üretim ve ulaşım araçlarını özel mülkiyetinde bulunduran sermaye sınıfının üyeleri olan bireyler, bu araçlara sahip olmayan emekçi sınıf üyeleri bireyler karşısında ayrıcalıklı, büyük ekonomik, mali ve siyasi imkân ve fırsatlara sahip oldukları için, sonuç olarak **pratikte** liberalizmin vaat ettiği özgürlük sadece sermayedar olan bireylerin emekçi bireyleri daha fazla sömürebilmesinin, baskı altına alabilmesinin, topluma egemen olabilmesinin sınırlarını genişletmeye yarar.

Günümüzde artık siyasi tartışmalarda sık sık şu soru karşımıza çıkmaktadır: Toplumsal yaşamı düzenlemede bireyin hak ve özgürlükleri mi temeldir yoksa devletin temel ilkeleri mi?

Örneğin Türkiye'nin önde gelen holdingci büyük sermayedarlarından ve eşi TÜSİAD'ın başkanı olan

Cem Boyner TÜSİAD'ın 40. kuruluş yıldönümünde 2011 yılının Mart ayında Yüksek İstişare Kurulu toplantısında yaptığı konuşmada aynen şöyle demiştir: "**Türkiye'deki insanların özgürlüğü, onuru, hakları, ülkenin bölünmesinden, devletin kendisinden daha önemlidir.**"

Günümüzde çok çeşitli köşe yazarları, ekonomistler durmadan liberalizmin iyiliklerinden, siyasette ve Ekonomide başarıyı garanti eden erdemlerinden bahsetmektedirler. Bu tarz **liberal görüşlerin** şimdi de yazımına yeni başlanan **anayasa tartışmalarına damga vurduğu** görülmektedir.

Birey ve Devlet kavramları arasındaki ilişki **hukuki** bir ilişkidir. Devlet karşısında birey devletin **vatandaşı** konumundadır. Bu ilişkinin niteliğini iyi anlamak için, Önce ilişkinin ilkesel ve felsefi yönüne bir göz atmakta yarar var. Devlet ve vatandaş arasındaki ilişki diyalektiğin bütün-parça ilişkiler kategorisinde değerlendirilebilecek çelişkili bir ilişki birliğidir.

Bu açıdan Devlet ve Vatandaş kavramları birbirinden ayıramayan, bir madalyonun iki yüzü gibi ikisi bir arada bir bütünlük oluşturan kavramlardır. Yani vatandaşı olmayan devlet olmaz, istisnalar hariç, kural olarak ta her bireyin vatandaş olarak ait olduğu en az bir devlet vardır. Onun için tartışmalarda; birey mi yoksa devlet mi ikilemini karşı karşıya koyarak sanki bu kavramlar birbirlerinin seçeneği imiş gibi ele alan liberalizme ait bazı görüşler sağlıklı insan mantığına aykırıdır. Çünkü bu kavramlar birbirinden yoksun, kopuk ve bağımsız olamadıkları gibi, tam tersine **çelişkili de olsa birbirlerini tamamlayan bir bütündürler**. Demek ki devlet ve vatandaş kavramları ancak bir arada ele alınınca gerçek anlamları ortaya çıkmaktadır.

Ancak bu yazımızın ana konusu, birbirini tamamlayan ve ancak bir arada var olabilen **Devlet** ve **Vatandaş**(Birey) arasındaki bu ilişkide hangi tarafın **esas, belirleyici** olduğu sorusudur. Bu soru toplumsal yaşamda devlet ile birey arasındaki ilişkilerin ayrıntılarının düzenlenmesinde **temelin** hangi taraf olduğu hususunun belirlemesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

Kısaca; ana soru, vatandaşlıkla ilgili herhangi bir yasa yapılırken, kural konurken temel olan devletin amacı, felsefesi, nitelikleri midir yoksa vatandaşın onuru, hak ve özgürlükleri midir?

Bu sorunun yanıtını temel insan hak ve özgürlükleri bağlamında vermeye çalışalım. Vatandaşların temel hak ve özgürlüklerini başlıklar biçiminde şöyle sıralaya biliriz: Yaşama Hakkı, Sağlık Hakkı, Eğitim Hakkı, Kişi Dokunulmazlık Hakkı, Özel Yaşamın Gizliliği Hakkı, Dilekçe Hakkı, Konut Dokunulmazlığı Hakkı, Seçme ve Seçilme Hakkı.

Yaşama Hakkından başlayalım. Bir devlet düşünün ki ordusu ve istihbaratı zayıf, polis örgütü yetersiz, yasa yapmaktan ve uygulamaktan aciz. Yargısı sürekli toplumun güçlü ve itibarlı kesimlerinden yana karar veriyor veya yasaları denetlemekten aciz kalıyor. Bu toplumda vatandaşların **Yaşama Hakkı** ne denli güvence altındadır? Ordusu zayıf olmasından dolayı komşu devletlerin saldırı ihtimali yüksektir ve savaşmak zorunluğu yaşama hakkına büyük darbe olacaktır. Veya iç güvenlik ve yargının yetersizliği nedeniyle mafya ve eşkıya tarzı kanunsuzlukların artması, cinayet, adam yaralama, gasp, baskın benzeri suç işleme eylemlerin yoğunlaşması vatandaşın can ve mal güvenliğini yok edecektir. Demek ki vatandaşın yaşama hakkının güvencesi devletin gücüne bağlıdır.

Şimdi de devlet-vatandaş ilişkisine **Eğitim Hakkı** açısından bakalım. Vatandaşların çocuklarının, toplumun gelecek kuşaklarının eğitim ve öğretimi, devlet okulları olmadan, devlet öğretmen yetiştirmeden, kitap ve müfredat hazırlamadan vs. nasıl başarılacaktır? Veya bireyin bir başka temel hakkı olan **Sağlık Hakkı** bakımından konu ele alınırsa, bir devlet örgütü olmadan, devlet hastaneleri, klinikleri olmadan, doktor ve tıbbi çalışanlarının devlet tarafından devlet okullarında, Üniversitelerde eğitilmeden vatandaşın sağlık hakkı nasıl korunacaktır?

Devletin niteliği de bireyin **siyasi hakları bakımından belirleyici** bir önem taşımaktadır. Örneğin faşist dikta bir rejimle yönetilen bir devlette bireyin özgür düşüncüyü ifade etme ve örgütlenme özgürlükleri yok edilebileceği gibi seçme ve seçilme hakkı gibi siyasi hakların hiçbir kıymeti harbiyesi olmayacaktır!

Hukuk esas alınmadığı, yargının bağımsız ve tarafsız olmadığı bir devlette bireyin **Kişî Dokunulmazlık** Hakkını, **Özel Yaşamın Gizliliği** Hakkını, Konut Dokunulmazlığı Hakkını kim koruyacak ve kollayacaktır?

Özetle bireylerin vatandaş olarak, siyasi ve hukuki yasa ve kuralara dayanarak bir devlet çatısı altında örgütlenmelerinin asıl amacı; işte bu yukarıda saydığımız temel hak ve özgürlüklerinin elde edilmelerini olduğu kadar, elde edilen her türlü hak ve özgürlüklerin de korunmasını güvence altına almaktır. Yani devlet yoksa bireylerin temel hak ve özgürlükleri de yoktur. Demek ki devletle vatandaş arasındaki ilişkide belirleyici olan, esas olan taraf devlet, devletin yapısı, nitelikleri ve yönetim biçimidir.

Bilindiği gibi; aralarında 8 milletvekilinin de bulunduğu, yüzlerce yurtseverin Özel Yetkili Mahkemelerce hukuksuz ve yasalara aykırı olarak tutuklu olduğu, vatandaşların her türlü temel hak ve özgürlüklerinin kabaca çiğnendiği bir dönemde iktidarda olan ve 2008 yılında Anayasa Mahkemesince anayasaya aykırılıktan hüküm giymiş olan AKP'nin girişimi ile yeni bir anayasa çalışması yapılmaktadır. Bu yeni anayasa çalışmasını parlamentoda temsil edilen muhalefet partileri de aktif desteklemektedirler.

Mecliste temsil edilen partilerin üç milletvekilinden oluşan uzlaşma kurulu yeni anayasayı yazmaya "Temel Hak ve Özgürlükler" in tanımıyla başladı. CHP'nin uzlaşma komisyon üyesi Sayın Atilla Kart'ın verdiği bilgiye göre, "**İnsan onur ve haysiyeti**" başlıklı maddede, "*İnsan onur ve haysiyeti dokunulmazdır. İnsan onur ve haysiyeti insan haklarının ve anayasal düzenin temelidir. Devlet, insan onur ve haysiyeti ile insanın maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkına saygı duyar, bu değerleri korur ve bunların önündeki tüm engelleri kaldırır*" ifadesi yer aldı. "**Temel hak ve hürriyetlerin niteliği ve bütünlüğü**" maddesinde ise "*Herkes kişiliğine bağlı dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere/özgürlüklere sahiptir. Temel hak ve hürriyetler/özgürlükler bir bütündür ve birbirini tamamlar*" şeklinde yazıldı.

İlk okuyuşta ilginç gelen, hatta coşku ve heyecan yaratan bu ifadeler, "onur" ve "haysiyet" kavramlarının hemen hemen eş anlamlı oldukları bir kenara bırakırsak, **içerik** olarak **değil** ama **usul bakımından** AKP'nin yeni anayasa yazımındaki siyasi kurnazlığına ve muhalefetin aymazlığına işaret etmeleri açısından çok manidardır. Devlet veya Kamu hukuku vatandaş hukukunu belirlemede temel olduğuna göre, yeni bir anayasa yaparken de vatandaş hukukuyla işe başlamak demek, yeni bir ev yaparken işe yeni evin çatısını inşa ederek başlamak kadar saçmalamak değilse eğer, o zaman bu işte bir çapanoğlu, **yeni anayasa** yazımında bir **şark kurnazlığı** var demektir!

Yani yeni anayasa yazımına "**İnsan onur ve haysiyeti**" ile başlanması AKP'nin yeni anayasa yazmakta CHP ve MHP'yi oyuna getirmesi demektir.

Çünkü uzlaşma komisyonunda işe, yani yeni anayasa yazmaya temelden değil, çatıdan başlanmıştır. Yeni anayasa yapmak ta tıpkı yeni bir ev yapmaya benzer. Ev yapımında işe temelden başlanır. Temel bütün evin hareket noktası, başlangıcıdır. Temel olmadan hiç bir sağlam ev inşa edilemez! Hâlbuki şimdi yeni anayasa yazımında devletin temel ilkelerinin tanımı ise sona bırakılmıştır. Bu demektir ki anayasanın çatısını yaparken AKP muhalefeti kullanarak suç ortağı edecek, fakat asıl anayasanın temelini oluşturan konulara gelince yolları ayıracaktır! Bunun hazırlığı AKP tarafından daha şimdiden yapılmıştır bile: Uzlaşma kurulu protokolüne göre mazeretsiz toplantılara üç defa katılmayan, kuruldan çekilmiş sayılacaktır. Başbakan Erdoğan açıkça "Muhalefet partileri çekilirse biz yolumuza geri kalanlarla devam ederiz!" diye görünen sonucu daha şimdiden ilan etmiştir!

Bir anayasa tıpkı bir dernek tüzüğü gibi devletin tüzüğüdür! Hiç bir tüzük üyelerinin (vatandaşlarının) hak ve özgürlükleriyle başlamaz. Tam tersine hemen hemen bütün tüzükler, o derneğin, kulübün vs. kuruluş **amacı ve felsefesiyle başlar**. Gerçek ve doğru bir anayasa da ancak o devletin temelini oluşturan amacı, felsefesi, yapısal nitelikleri belirlenerek başlar. Uzlaşma bu alanda, bu temelde olursa o bir gerçek uzlaşmadır! Toplumun ulusal birliğinin temel ilkeleri uzlaşmanın da temelidirler.

Dolayısı ile siyasi ve hukuki bir örgüt olarak milli bir devletin temeli **halk veya ulusal egemenliğe** dayanır. Anayasanın geri kalan hükümleri; bu egemenliğin uygulanmasında organlar ve erkler

biçiminde yapılanması, örgütlenmesi, bunların görev ve işleyiş biçimleri ile ilgili temel kural ve ilkeleri içerir. Ayrıca bu devletin üyeleri olan vatandaşlarının temel hak ve hürriyetlerinin tanımlanması ve sınırlandırılması anayasalarda hükme ve kurala bağlanır. Yeni bir anayasa yazımında eğer devletin amacı, felsefesi, temel karakteri gibi konularda ilkesel bir uzlaşma yoksa ister istemez devletin yapılanması, organları, organların işleyişi, vatandaşlık hakları, özgürlükleri ve görevleri vs. gibi alt başlıkları olan konular havada kalmaya mahkûm olacaklardır. Ya da yeni anayasanın bu **temel ilkelerini AKP, kendisine en yakın PKK'nın legal örgütü ile birlikte kendisi yazacaktır!**

Sonuçta AKP; Oslo görüşmelerinde PKK ile anlaştığı gibi, temeli federasyon veya benzeri bir örgütlenmeye dayanan, muhtemelen başkanlık sistemini de içine alan bir **bölünme anayasasını** yazmaya çalışmaktadır. AKP, bu bölünme anayasası yazımına **muhalefeti de "masadan kaçma" şantajıyla suç ortağı yapmaktadır**. Muhalefet "Masadan Kaçmak Olmaz!" gibi saçma bir siyasi endişe ile bu şantaja boyun eğmektedir. Yarın muhalefet AKP'nin bu tuzağının daha acı sonuçlarıyla karşılaştığı zaman belki iş işten geçmiş olacaktır. Her zaman olduğu gibi, yurtsever ve demokratik güçlerin uyanık olmasında büyük yarar vardır!

Mehmet ÇAĞIRICI

iletisim@politikadergisi.com [2]

Yorumlar

- [Güncel](#) [3]
- [İç Siyasa](#) [4]
- [Toplumsal](#) [5]
- [Diğer](#) [6]

Kaynak URL (03/05/2024 - 19:30 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/okur-makale/toplumsal-yasami-duzenlemede-birey-mi-yoksa-devlet-mi-esastir>

Bağlantılar:

- [1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/mehmet-cagirci>
[2] <mailto:iletisim@politikadergisi.com>
[3] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>
[4] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>
[5] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>
[6] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/diger>